

การปรับตัวสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อสร้างความยั่งยืนขององค์กรธุรกิจ*

MOVING TO CIRCULAR ECONOMY FOR CORPORATE SUSTAINABLE DEVELOPMENT

วิภาวี วลีพิทักษ์เดช*, สวรรยา พิณเนียม, สุริษา ประสิทธิ์แสงอารีย์, สอนทยา เรืองทิวัญญ

Vipavee Valeepitakdej*, Sawanya Pinniem, Surisa Prasitsaengaree, Sonthaya Ruanghiran

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Management Science, Suan Dusit University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: mynameaon24@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนขององค์กรธุรกิจ ซึ่งสังเคราะห์จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเริ่มจากการนำเสนอเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน Sustainable Development Goals (SDGs) 17 ประการ ซึ่งเป็นความท้าทายในระดับโลก ในขณะที่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนจะเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพซึ่งสามารถช่วยสร้างความยั่งยืนให้แก่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามเป้าหมาย SDGs บทความนี้ยังอธิบายถึงองค์ความรู้ในข้อแตกต่างของแนวคิดระหว่างเศรษฐกิจเชิงเส้นกับเศรษฐกิจหมุนเวียนต่อการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการนำเสนอกลยุทธ์ในการสร้างเศรษฐกิจหมุนเวียนที่ควรเลือกให้เหมาะสมต่อวงจรการผลิตผลิตภัณฑ์ กระบวนการผลิต และบริบทขององค์กร ซึ่งมีกลยุทธ์ R 10 อย่าง สำหรับการจัดการองค์กรในรูปแบบเศรษฐกิจหมุนเวียน พร้อมทั้งกรณีศึกษาจากองค์กรธุรกิจที่มีชื่อเสียง นอกจากนี้ บทความยังได้สังเคราะห์ปัญหาอุปสรรคของการสร้างเศรษฐกิจหมุนเวียน ทั้งปัญหาภายในองค์กรซึ่งประกอบด้วย การขาดการตระหนักถึงความสำคัญของเศรษฐกิจหมุนเวียนของพนักงานในองค์กร โครงสร้างองค์กรที่เป็นอุปสรรค มุมมองการลงทุนในเศรษฐกิจหมุนเวียนที่มองว่าเป็นเพียงค่าใช้จ่าย การขาดความร่วมมือกับเครือข่ายพันธมิตร และอุปสรรคภายนอกองค์กรซึ่งประกอบด้วย กฎหมาย ระเบียบภาครัฐ การขาดศักยภาพด้านการตลาด พร้อมทั้งนำเสนอแนวทางการดำเนินงานเพื่อสร้างเศรษฐกิจหมุนเวียนขององค์กรซึ่งต้องเริ่มจากการมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจน การเลือกและจัดทำกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับบริบทองค์กร การสร้างการตระหนักให้แก่สมาชิกองค์กร และการสร้างความร่วมมือกับพันธมิตรทางธุรกิจ การสร้างการสื่อสารการตลาดแก่กลุ่มลูกค้า และการรับโอกาสสนับสนุนจากภาครัฐซึ่งก็จะทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียนของทุกองค์กรประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

คำสำคัญ: เศรษฐกิจหมุนเวียน, ความยั่งยืน, กลยุทธ์เศรษฐกิจหมุนเวียน

Abstract

This academic article aims to propose a guideline for driving corporate circular economy which was studied and synthesized documents and research papers. The paper begins with the blueprint of 17 Sustainable Development Goals (SDGs) addressing the global challenges that mankind is facing. Meanwhile, it indicates how the corporate circular economy is an effective

tool for building sustainability and preserving natural resources and environment according to SDGs targets. The paper also explains the differences between the notions of linear economy and the circular economy in reducing environmental impacts. It indicates several strategies for building the circular economy which can be adopted by all companies. However, firms should select strategies appropriately by considering their product life cycles, internal production processes, and organizational contexts and environment. There are 10 R strategies that can be the best fit for firms. The paper provides case studies of circular economy management from prominent organizations. Problems that have hindered the successes of circular economy are mentioned in this article. Those problems come from both internal and external organizations. For the internal factors, most problems are found such as less awareness towards the importance of circular economy, inflexible organizational structure, fault attitude towards circular economy investment, and the problems of business partners. Meanwhile, Laws and regulations, and potential market are external factors impeding the circular economy progress. Finally, the article proposes a guideline for building the corporate circular economy which is composed of six steps as follows: setting the objective and targets, suitably selecting and creating strategies, building awareness for all members of organization, cooperating strategies with business partners, creating marketing communications for customers and seeking incentives programs from government. Those will lead to the successes of managing corporate circular economy.

Keywords: Circular Economy, Sustainability, Strategies of Circular Economies

บทนำ

การพัฒนาเศรษฐกิจตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันอยู่ภายใต้แนวคิดที่มุ่งสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจหรือการมีตัวเลข GDP ที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับในระดับองค์กรธุรกิจที่ดำเนินกิจการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกำไรสูงสุด นโยบายเศรษฐกิจที่ผ่านมาจึงเป็นการดึงดูดทรัพยากรของโลกที่มีอยู่มาใช้ในกระบวนการผลิตอย่างเต็มที่และฟุ่มเฟือยเพื่อตอบสนองความต้องการอุปโภคและบริโภคอย่างไม่มีที่สิ้นสุด และละเลยความยั่งยืน จนนำไปสู่การสร้างปัญหาต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การปล่อยก๊าซเรือนกระจกสะสม จนกลายเป็นปัญหาภาวะโลกร้อนซึ่งเป็นภัยคุกคามวิถีชีวิตของทั้งมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ในโลก สถานการณ์ที่เข้าสู่ภาวะวิกฤติ เช่น คลื่นความร้อนที่แผ่ปกคลุมหลายประเทศทั่วโลก ประเทศลาวพบว่ามอดูมสูงที่สุดในประวัติศาสตร์ถึง 43.4 องศาเซลเซียส กรุงเทพมหานคร อุณหภูมิสูงถึง 41 องศา หรือแม้กระทั่งประเทศในกลุ่มยุโรปได้รับผลกระทบจากคลื่นความร้อนอย่างทั่วถึงซึ่งส่งผลกระทบต่อ การเกิดพายุไต้ฝุ่นและดินถล่มที่ทำลายสิ่งก่อสร้างและเศรษฐกิจของประเทศฟิลิปปินส์ ผู้คนได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต ปัญหาเหล่านี้เป็นผลมาจากอุณหภูมิโลกที่ร้อนขึ้นเรื่อย ๆ (Kong, A., 2023) ซึ่งต้องเร่งแก้ไข ฟื้นฟูและปรับเปลี่ยนแนวทางการพัฒนา

สหประชาชาติจึงได้มีการประกาศเจตนารมณ์การพัฒนาที่ยั่งยืนภายใต้วาระ Sustainable Development Goals (SDGs) เพื่อให้นานาชาติ ประเทศ และท้องถิ่นร่วมกันดำเนินการเพื่อบรรลุ 17 เป้าหมายของการสร้างความยั่งยืนที่ครอบคลุมทุกมิติทั้ง คน สังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมภายในปี ค.ศ. 2530 (UNDP, 2023) อาทิ เป้าหมายด้านที่ 6 มุ่งพัฒนาให้มีน้ำที่บริสุทธิ์สะอาดและการบริหารจัดการเพื่อดูแลทรัพยากรน้ำ เป้าหมายด้านที่ 7 มุ่งจัดหาพลังงานทดแทนอย่างยั่งยืน เป้าหมายด้านที่ 9 สร้างโครงสร้างอุตสาหกรรมและ

ส่งเสริมพัฒนานวัตกรรมที่ทำให้อุตสาหกรรมเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป้าหมายที่ 12 ส่งเสริมการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน ลดของเสียและการปล่อยของเสียสู่ธรรมชาติ เป้าหมายที่ 13 ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่ส่งผลต่อภาวะโลกร้อน เป้าหมายที่ 14 อนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน และเป้าหมายที่ 15 ป้องกัน ฟื้นฟู ดูแลระบบนิเวศบนบก ป่าไม้ ที่ดินอย่างยั่งยืน (United Nations, 2023) เป้าหมายเหล่านี้หากดำเนินการสำเร็จก็จะทำให้โลกสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติมีความยั่งยืนส่งต่อไปสู่คนรุ่นหลัง อย่างไรก็ตาม การใช้ตัวแบบเศรษฐกิจแบบเดิมเพื่อสร้างการเติบโตจะสามารถสร้างความยั่งยืนไปพร้อมกันได้จริงหรือไม่ ยังเป็นที่น่าสงสัย การพัฒนาเศรษฐกิจที่ผ่านมาก็เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างปัญหาในปัจจุบัน หรืออาจจะกล่าวได้ว่าเป็นความล้มเหลวต่อความยั่งยืน ทั้งนี้แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจที่ดำเนินการส่วนใหญ่อยู่ภายใต้สมมติฐานว่าบุคคลสามารถเลือกตัดสินใจใด ๆ ที่จะทำให้ได้ประโยชน์สูงสุดต่อตนเองจึงไม่ได้ให้ความสำคัญแก่การสร้างสมดุลต่อสิ่งรอบตัว เช่น การสร้างความยั่งยืน แต่นโยบายและเป้าหมายขององค์กรจะมุ่งสู่ การสร้างกำไรสูงสุด และแสวงหาทรัพยากรจำนวนมากมาใช้ในการผลิตและการบริโภคเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย จึงก่อให้เกิดการปล่อยมลพิษและการทำลายสิ่งแวดล้อมซึ่งสะสมเป็นปัญหาเรื้อรังในปัจจุบัน ดังนั้น จึงมีการเสนอแนวคิดของเศรษฐกิจทางเลือกใหม่ที่เรียกว่า “เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)” ขึ้นมาเป็นตัวแทนของตัวแบบเศรษฐกิจกระแสหลัก เศรษฐกิจหมุนเวียน แม้ว่าไม่ได้ถูกระบุโดยตรงในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) แต่ด้วยแนวคิดและแนวทางมุ่งให้ความสำคัญต่อการนำทรัพยากรมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่าและคำนึงถึงการอนุรักษ์ก็เป็นหลักการที่สอดคล้องกับการสร้างความยั่งยืนตามเป้าหมาย SDGs ด้านที่ 6, 7, 9, 12, 13 และ 15 ตามที่กล่าวมา (ProSPER, 2023)

เศรษฐกิจหมุนเวียนเป็นแนวทางที่ถูกนำไปดำเนินการในบางประเทศ เช่น ประเทศในสหภาพยุโรปมีการเสนอกฎหมายเพื่อขับเคลื่อนและสนับสนุน รวมทั้งบริษัทชั้นนำของโลก Google Nike Unilever ประกาศใช้แนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียนผสมรวมกับโมเดลการบริหารจัดการธุรกิจขององค์กร อาทิ บริษัท Nike มีการจัดทำโครงการขอรับรองเท้าที่ไม่ใช่แล้วเพื่อนำไปบริจาคต่อผู้ที่ขาดแคลนรองเท้าซึ่งหากบางคู่มีคุณภาพไม่ดีพอจะนำไปให้ผู้อื่น หรือรองเท้าที่ขายไม่หมด ตกรุ่น ก็นำไป Recycle โดยการบดรองเท้า และแยกเป็นส่วนของพื้นยาง ตัวผ้าของรองเท้า โฟมกันกระแทก เพื่อนำมาทำเป็นรองเท้ารุ่นใหม่ จึงเป็นธุรกิจที่ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและช่วยลดการสร้างขยะจากรองเท้าที่ไม่ใช่แล้ว อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนในประเทศกำลังพัฒนาและกลุ่มของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กยังไม่ชัดเจน รวมทั้งสังคมยังไม่คุ้นเคยและเข้าใจ ซึ่งการเปลี่ยนผ่านและนำสู่การปฏิบัติต้องเริ่มจากความรู้ ความเข้าใจและการตระหนักถึงความสำคัญ องค์ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจหมุนเวียนจึงควรได้รับการส่งเสริม บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจหมุนเวียน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งแนวทางการขับเคลื่อนซึ่งจะมีประโยชน์ต่อการนำเศรษฐกิจหมุนเวียนไปดำเนินการให้เกิดเป็นรูปธรรมและความยั่งยืนต่อธุรกิจและสังคม

แนวคิดและหลักการของเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)

การพัฒนาเศรษฐกิจ คือ เครื่องมือสำคัญในการต่อสู้กับปัญหาสิ่งแวดล้อมของโลกเพื่อให้ได้มาซึ่งความยั่งยืนของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ กระบวนทัศน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนไปสู่โมเดลเศรษฐกิจที่มีความยั่งยืน ที่ผ่านมารัฐบาลและภาคธุรกิจของนานาประเทศใช้แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ เชิงเส้น (Linear Economy) ตามกระบวนการ Take-Make-Dispose ซึ่งจะเป็นการรวบรวมทรัพยากรและวัตถุดิบมาใช้ในการกระบวนการผลิต ทำการผลิตจนได้สินค้าและบริการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค เมื่อสินค้าถูกนำไปใช้จนเก่า ผุพัง กลายเป็นขยะก็กำจัดโดยการนำไปทิ้ง เศรษฐกิจเชิงเส้นจึงมีกระบวนการผลิตแบบเปิดและปล่อยทิ้งไปเป็นขยะ ไม่มีการนำกลับมาสู่วงจรการผลิตอีกครั้ง การจัดหาวัตถุดิบก็ทำอย่างเต็มที่แต่ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อวัตถุดิบเหลือใช้หรือไม่ต้องการแล้ว เน้นการผลิตขนาดใหญ่ ผลิตสินค้าโดยบริษัทร้านค้าองค์กรธุรกิจจำนวนมาก

แต่ละขั้นตอนของกระบวนการผลิตจะมีการใช้ทรัพยากรที่ไม่สมเหตุผล ปล่อยให้เกิดความฟุ่มเฟือยซึ่งกลายเป็นผลกระทบทางลบทวีคูณต่อสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ เช่น ข้อมูลที่พบว่าอุตสาหกรรมก่อสร้างซึ่งมีการใช้วัสดุก่อสร้างจำนวนมากมีส่วนในการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์สู่ชั้นบรรยากาศโดยประมาณร้อยละ 25 - 40 ของกิจกรรมการผลิต สิ่งเหล่านี้สะท้อนถึงส่วนประกอบซึ่งใช้เป็นปัจจัยการผลิตที่ใช้แล้วทิ้งโดยส่วนใหญ่ ไม่ได้ถูกหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่จึงสร้างปัญหาและคุกคามต่อความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง (Forbes, 2021)

ในทางตรงข้าม เศรษฐกิจหมุนเวียนซึ่งเป็นสหวิทยาการที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ทางด้านการพัฒนาเพื่อความยั่งยืน การพัฒนาเศรษฐกิจ กลยุทธ์ธุรกิจ การจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติได้อธิบายแนวคิดของเศรษฐกิจรูปแบบนี้ไว้ว่า ระบบที่หมุนเวียนการใช้ทรัพยากรในกระบวนการผลิตโดยการนำกลับมาใช้ซ้ำ ฟื้นฟู ซ่อมแซม ดูแลการใช้ทรัพยากร ลดการสร้างของเสีย ใช้ทรัพยากรและพลังงานอย่างคุ้มค่า ผลผลิตที่เหลือทิ้งหรืออยู่ในรูปของขยะถูกนำมาเป็นทรัพยากรป้อนเข้าสู่วงจรการผลิตเพื่อสร้างผลผลิตใหม่ที่มีคุณค่าแทนที่การทิ้งเปล่า ซึ่งจะทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจในระดับจุลภาค ได้แก่ องค์กรธุรกิจ ผู้บริโภค การสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ เศรษฐกิจเชิงนิเวศที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมของพื้นที่ต่าง ๆ และเศรษฐกิจระดับมหภาค อาทิ เมือง จังหวัด ประเทศและนานาชาติตบโจทย์การพัฒนาเพื่อความยั่งยืนทั้งการดูแลคุณภาพของสิ่งแวดล้อม สังคม และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจควบคู่กัน (Kirchherr, J., et al., 2017) สำหรับประเทศไทยภาครัฐได้มีการประกาศเรื่องขยะให้เป็นวาระแห่งชาติ รมรณรงค์ให้จัดทำแผนลดและแยกขยะของชุมชนทั่วประเทศ สร้างกระบวนการ 3R (Reduce, Reuse, Recycle) ขึ้นในชุมชนและจัดตั้งกลุ่มนำขยะป้อนสู่โรงงานไฟฟ้าเพื่อผลิตไฟฟ้า เป็นต้น (ไทยพับลิก้า, 2561) แนวทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนจึงสรุปได้ว่าประกอบด้วยกลไกหลัก 3 ประการ ดังนี้

1. การลดของเสียและมลพิษ เป็นหลักการสำคัญของเศรษฐกิจหมุนเวียน ซึ่งหมายความว่ากระบวนการผลิตต้องมีการวางแผนการใช้วัตถุดิบอย่างเหมาะสม ออกแบบกระบวนการผลิตที่ไม่ปล่อยของเสียและมลพิษสู่ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. การหมุนเวียนกลับมาใช้ เศรษฐกิจหมุนเวียนมีหลักการของความพยายามนำผลิตภัณฑ์ วัสดุ ส่วนประกอบ หมุนเวียนกลับมาสู่วงจรการผลิตเพื่อใช้ทรัพยากรเหล่านั้นให้เกิดคุณค่าและคุ้มค่ามากที่สุด การหมุนเวียนใช้ในวงจรการผลิตจะช่วยลดการทิ้งโดยสูญเปล่า

3. ฟื้นฟูและคืนความสมดุลให้แก่ธรรมชาติ โดยการพยายามลดการใช้ทรัพยากรจากแหล่งกำเนิด แต่หมุนเวียนนำผลผลิตและของเหลือจากกระบวนการผลิตมาใช้ซ้ำ ก็จะทำให้ทรัพยากรบางชนิดที่มีอยู่อย่างจำกัดไม่ถูกนำไปใช้อย่างฟุ่มเฟือย ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็จะได้รับการดูแลและฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจเชิงเส้นก็มีแนวคิดของความยั่งยืนเช่นเดียวกับเศรษฐกิจหมุนเวียน แต่จะมีมุมมองที่แตกต่างกัน เศรษฐกิจเชิงเส้นมองความยั่งยืนโดยมุ่งเน้นการลดผลกระทบทางลบต่อระบบนิเวศจากกระบวนการผลิต ในขณะที่แนวคิดของเศรษฐกิจหมุนเวียนไม่ได้เพียงแค่พยายามลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่รวมถึงผลกระทบที่ส่งผลต่อผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ อาทิ เศรษฐกิจ ชุมชน สังคม และเป็นแนวคิดที่มุ่งสร้างผลประโยชน์ให้แก่สังคมอย่างยั่งยืน เช่น ตัวอย่างของการทำปุ๋ยสัตว์ซึ่งเป็นตัวการที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากถึงร้อยละ 15 ของก๊าซเรือนกระจกที่ปล่อยออกไปทั้งหมด โดยที่กิจกรรมการผลิตเนื้อวัวเป็นกิจกรรมที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากถึงร้อยละ 41 (UCLA100, 2023) การบริโภคเนื้อวัวจำนวนมากทั่วโลกจึงสร้างผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศของโลกอย่างแท้จริง แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนจึงมีการผนวกการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมทางอากาศ ความยั่งยืนด้านอาหาร และการดำเนินธุรกิจร่วมกัน จึงทำให้เกิดการสร้างนวัตกรรมอาหารที่ช่วยลดการทำร้ายสิ่งแวดล้อมของโลกด้วยการผลิตเนื้อสังเคราะห์จากพืช ซึ่งมีรสชาติ เนื้อสัมผัส สี และกลิ่น เหมือนการบริโภคเนื้อวัว การทดแทน เช่นนี้ ไม่เพียงส่งผลดีต่อระบบนิเวศสิ่งแวดล้อม ยังสามารถสร้างผลประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ การจ้างงาน สร้างอาชีพใหม่ และดูแลสุขภาพของประชาชนอย่างยั่งยืนไปพร้อมกัน

กลยุทธ์การสร้างเศรษฐกิจหมุนเวียน

ในการดำเนินการสร้างเศรษฐกิจหมุนเวียนให้เกิดความยั่งยืนมีข้อเท็จจริงประการหนึ่งที่ควรตระหนัก คือ การหลีกเลี่ยงหรือลดการใช้วัตถุดิบและส่วนประกอบใหม่ ๆ ในกระบวนการผลิตซึ่งอาจจะเป็นผลดีต่อสิ่งแวดล้อม แต่ก็อาจทำให้วงจรการผลิตของสินค้าอีกประเภทหนึ่งต้องใช้ทรัพยากรมากขึ้น หรือก่อให้เกิดการสร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมยิ่งขึ้นได้ เช่น กรณีการรีไซเคิลสารเคมีจากพลาสติกบางประเภท เพียงเพราะต้องการลดการใช้พลาสติก แต่อาจจะมีส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของประชาชน มีผลต่อการปนเปื้อน สร้างผลกระทบต่อภาวะโลกร้อนและอันตรายต่อผู้บริโภคยิ่งขึ้น ดังนั้น เป้าหมายในการสร้างเศรษฐกิจหมุนเวียนจึงต้องดำเนินการให้เหมาะสม โดยทั่วไปจะถือหลักการ พยายามใช้ทรัพยากรธรรมชาติในการผลิตลดลง แต่หมุนเวียนทรัพยากรเข้าสู่วงจรการผลิตเพื่อใช้ซ้ำ และไม่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม คนและระบบนิเวศ ดังนั้น องค์กรจึงควรมีการเลือกใช้กลยุทธ์การหมุนเวียนในวงจรการผลิตให้สอดคล้องกับบริบท ซึ่งมี 10 กลยุทธ์ที่ถูกนำไปใช้กันอย่างกว้างขวางเรียงลำดับความเข้มข้นตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยที่ R0 จะเป็นกลยุทธ์ที่เป็นการดำเนินงานซึ่งตอบโจทย์ต่อเศรษฐกิจหมุนเวียนมากที่สุด หรือลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในกระบวนการผลิตสินค้า และกลยุทธ์ R9 จะเป็นกลยุทธ์การผลิตที่สร้างการหมุนเวียนต่ำและสะท้อนว่ายังใช้แนวทางของเศรษฐกิจเชิงเส้นมากที่สุดหรือเน้นการบริโภคทรัพยากรในกระบวนการผลิต รายละเอียดของกลยุทธ์แบบ ต่าง ๆ ปรากฏตามตารางที่ 1

จากกลยุทธ์ในตาราง R0 Refuse เป็นกลยุทธ์ปฏิเสธการใช้ผลิตภัณฑ์ วัตถุดิบหรือส่วนประกอบในกระบวนการผลิตที่ส่งผลกระทบต่อทำลายสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติซึ่งจะเห็นว่าเป็นกลยุทธ์ที่นำทรัพยากรมาใช้ใหม่น้อยลง และการก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำมาก หรือแทบจะไม่เกิดขึ้น ดังนั้น หากเรียงลำดับแล้วก็จะ เป็นกลยุทธ์ที่นำสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนชัดเจนที่สุด อย่างไรก็ตาม องค์กรธุรกิจแต่ละแห่งดำเนินธุรกิจผลิตสินค้าและบริการแตกต่างกัน กระบวนการผลิตสินค้าไม่เหมือนกัน แม้ว่าจะมีวัตถุประสงค์นำไปสู่การหมุนเวียนในกระบวนการผลิต แต่อาจจะต้องใช้กลยุทธ์ R ที่ต่างกันไป ทั้งนี้ควรคำนึงว่ากลยุทธ์ R ที่เลือกใช้จะช่วยลดการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย และไม่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นมาใหม่ โดยที่แนวทางปฏิบัติของเศรษฐกิจหมุนเวียนซึ่งองค์กรธุรกิจต่าง ๆ ได้ดำเนินการ (Mura, M., et al., 2020) มีตัวอย่าง ดังนี้

- การจัดทำ ISO 14001 มาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (Environment management system)
- การจัดทำ Reuse/Recover พลาสติกในองค์กร
- การปรับปรุงจุดที่หีบห่อที่ลดการใช้พลาสติก
- การจัดทำนโยบายให้แรงจูงใจแก่พนักงานในการกระตุ้น นำวัสดุ อุปกรณ์ที่เก่าหรือเสียหายเพียงเล็กน้อยมาซ่อมแซมใหม่ แทนการซื้อใหม่ทุกครั้ง
- การลดใช้ส่วนประกอบและวัสดุเท่าที่จำเป็นในการจัดทำหีบห่อ
- การรณรงค์ประหยัดพลังงานในองค์กร
- การใช้พลังงานหมุนเวียนเพื่อการผลิต
- คัดเลือกและสร้างแนวทางปฏิบัติร่วมกันกับผู้ขายปัจจัยการผลิต
- การดำเนินการตรวจสอบติดตามผลกระทบของสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมขององค์กร
- การพัฒนาสินค้าและบริการสีเขียวช่วยลดการทำลายสิ่งแวดล้อม
- การสร้างระบบ Closed-loop นำพลาสติกใช้แล้วมาหมุนเวียนเข้าสู่กระบวนการ recycle กลับมาเป็นวัสดุหรือผลิตภัณฑ์ใหม่
- การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างพลังงานทดแทน เช่น กังหันลม เซลล์แสงอาทิตย์ เป็นต้น

ตารางที่ 1 กลยุทธ์ดำเนินการเศรษฐกิจหมุนเวียน

เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)	กลยุทธ์ดำเนินการเศรษฐกิจหมุนเวียน	
↑	R0: Refuse	ปฏิเสธการใช้วัตถุดิบและทรัพยากรธรรมชาติที่ ทำร้ายสิ่งแวดล้อมและสร้างปัญหาในภายหลัง
	R1: Rethink	กลยุทธ์นี้เป็นกลยุทธ์ที่ทำให้องค์กรใช้ทรัพยากร อย่างคุ้มค่า โดยการคิดก่อนที่จะตัดสินใจทั้งเป็น ขยะ เช่น พิจารณาว່ว่าวัสดุที่เหลือจากการผลิต สามารถนำมาใช้ซ้ำได้อย่างไร สามารถนำไป ซ่อมแซมเพื่อใช้งานได้แทนการซื้อใหม่ได้หรือไม่ เป็นต้น
	R2: Reduce	กลยุทธ์ที่ใช้การลดวัตถุดิบและวัสดุ เช่น การลด การผลิตบรรจุภัณฑ์ที่ไม่จำเป็น
	R3: Re-use	กลยุทธ์การนำกลับมาใช้งานซ้ำ เช่น การนำวัสดุ จากผลิตภัณฑ์ที่ตกรุ่น ไม่ได้จำหน่ายสู่ ท้องตลาดมาใช้เป็นส่วนประกอบสินค้าใหม่
	R4: Repair	กลยุทธ์การซ่อมแซมแทนการทิ้งไป
	R5: Refurbish	กลยุทธ์การตกแต่งสินค้าเก่าให้กลายเป็นสิ่งใหม่ ใช้งานได้
	R6: Remanufacture	กลยุทธ์นี้ เช่น การนำอะไหล่ที่ผ่านการใช้งานมา ปรับปรุง แปรสภาพให้ใช้งานได้ตามหน้าที่ ตามเดิม
	R7: Repurpose	กลยุทธ์นี้ เช่น การนำอะไหล่หรือปัจจัยการผลิต มาเข้าสู่กระบวนการผลิตสินค้าใหม่ตอบสนอง การใช้งานแบบใหม่ หน้าที่ใหม่
	R8: Recycle	กลยุทธ์การนำสินค้า ส่วนประกอบ วัตถุดิบที่ ผ่านการใช้งานแล้วมาทำให้คุณภาพเหมือนเดิม หรือได้คุณภาพต่ำกว่าเดิม แต่ใช้งานได้
	R9: Recover	กลยุทธ์นี้จะกำจัดผลิตภัณฑ์ที่หมดอายุโดยใช้ กระบวนการจัดการอย่างเหมาะสม
เศรษฐกิจเชิงเส้น (Linear Economy)		

กรณีศึกษาจากบริษัท Michelin ผู้ผลิตยางรถยนต์ชั้นนำของโลกซึ่งร่วมมือบริษัท SCG ในฐานะคู่ค้าที่มีโรงงานผลิตจำนวน 6 แห่งในประเทศไทย ใช้แนวคิด Reduce Reuse Renewable และ Recycle ในกระบวนการผลิต โดยในแต่ละปีปริมาณการใช้รถยนต์จะมีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ก่อให้เกิดการสร้างขยะจากยางรถยนต์ บริษัท Michelin จึงนำกลยุทธ์ 4Rs และการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อระบบนิเวศ ยืดอายุการใช้งานมาใช้เพื่อให้เกิดการประหยัดการใช้ทรัพยากรโลก และใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติ ลดการทำลายสิ่งแวดล้อม เติบโตพร้อมกับการ

สร้างความยั่งยืนไปด้วยกัน และกรณีศึกษาจากรัฐบาลประเทศเนเธอร์แลนด์ที่สนับสนุนการสร้างเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างจริงจังทั้งการตั้งเป้าหมายลดการใช้ปัจจัยการผลิตขั้นต้นลงร้อยละ 50 ภายในปี 2030 การออกแบบสินค้าโดยใช้วัสดุย่อยลง การนำสินค้าที่ใช้งานแล้วกลับมาใช้ใหม่ การจัดตั้งแพลตฟอร์มกลางให้มีผู้มีส่วนได้เสีย อาทิ หน่วยงานของรัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา ร่วมกันเสนอความคิดและทำงานร่วมกัน สร้างช่องทางให้เอกชนเข้าถึงหน่วยงานภาครัฐอย่างสะดวก และให้สิทธิพิเศษทางภาษี แรงจูงใจต่าง ๆ รวมทั้งการให้ความรู้เพื่อพัฒนาวัตรกรรมเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างมีประสิทธิภาพ (Thaipublica, 2561)

แม้ว่ากลยุทธ์และแนวทางต่าง ๆ ได้มีการนำไปดำเนินการจากองค์กรธุรกิจ แต่การสร้างเศรษฐกิจหมุนเวียนยังคงต้องการความร่วมมือร่วมใจในการขับเคลื่อนอย่างจริงจัง ซึ่งจากรายงานของ CGRI. พบว่า ในปี 2023 มีเพียงร้อยละ 7.2 ของทั้งโลกที่วัสดุ อะไหล่ วัตถุดิบ ส่วนประกอบและสินค้าที่ใช้แล้วถูกนำกลับมาใช้ซ้ำในวงจรของกระบวนการผลิต ยังเป็นสัดส่วนที่ต่ำ แสดงถึงการมีช่องว่างที่กว้างในการปรับจากเศรษฐกิจเชิงเส้นไปสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน หากจะปรับเปลี่ยนเพื่อลดช่องว่างจำเป็นต้องทราบถึงปัญหาอุปสรรคจากการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนซึ่งมีการศึกษาวิจัยอย่างกว้างขวาง โดยผู้เขียนได้มีการสังเคราะห์จากงานวิจัยเหล่านั้น (CGRI, 2023) ดังต่อไปนี้

ปัญหาอุปสรรคของการสร้างเศรษฐกิจหมุนเวียน

ปัญหาอุปสรรคภายในองค์กร

1. การตระหนักถึงความสำคัญของเศรษฐกิจหมุนเวียน

ปัญหาประการหนึ่งที่เป็นอุปสรรคของการสร้างเศรษฐกิจหมุนเวียนในองค์กร คือ พนักงานขาดการตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของเศรษฐกิจหมุนเวียน งานวิจัยหลายชิ้น พบว่า การตระหนักอย่างจริงจังมีความสัมพันธ์ที่สูงกับความเต็มใจในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนขององค์กร ทศนคติจึงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพร้อมขององค์กรในการดำเนินงาน (Singh, M. P., et al., 2018) แต่การตระหนักเป็นผลมาจากการได้รับองค์ความรู้และความเข้าใจถึงความสำคัญของเศรษฐกิจหมุนเวียน แล้วจึงส่งผลต่อการเริ่มต้นและลงมือปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม การตระหนักยังเกิดจากแรงกระตุ้นจากผู้มีส่วนได้เสียทั้งหลาย เช่น นานาชาติ ภาคสังคม ประชาชน ลูกค้า คู่แข่งทางธุรกิจ องค์กรและผู้บริหาร เป็นต้น

2. ปัญหาที่มาจากโครงสร้างขององค์กร

โครงสร้างขององค์กร คือ สิ่งที่กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของงานที่บุคลากรต้องทำ รวมทั้ง การขึ้นตรงและประสานงานกับคนอื่น ๆ ภายในองค์กร จากการศึกษาวิจัย หนึ่งในอุปสรรคของการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานไปสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน คือ ฝ่ายงานต่าง ๆ ภายในโครงสร้างองค์กรซึ่งมีหน้าที่ เป้าหมายและวัฒนธรรมการทำงานแตกต่างกันไป มีแนวทางในการทำงานไม่ตรงกัน จึงเป็นอุปสรรคต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ หมุนเวียน (Liu, Y., & Bai, Y., 2014) เช่น ฝ่ายผลิตต้องการนำวัสดุและส่วนประกอบที่ผ่านการใช้งานมาใช้เป็นปัจจัยนำเข้าสำหรับกระบวนการผลิต แต่ฝ่ายการตลาดไม่เห็นด้วย เพราะเกรงว่าสินค้าจะยังไม่สามารถทำการตลาดแก่ลูกค้าได้ ก็จะทำให้ไม่สามารถสร้างจุดร่วมระหว่างสองฝ่ายได้ นอกจากนี้ ยังพบว่า การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารจะกระทบต่อความต่อเนื่องของการขับเคลื่อนกลยุทธ์เศรษฐกิจหมุนเวียนให้สำเร็จ ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ ผู้บริหารหรือผู้จัดการคนใหม่ที่มีแนวทางเปลี่ยนไปอาจจะทำให้ต้องทบทวนกลยุทธ์ใหม่ ปัญหาโครงสร้างยังรวมถึง การขาดงบประมาณสนับสนุน ทำให้ไม่สามารถลงทุนด้านเทคโนโลยีสำหรับกระบวนการผลิตให้ตอบโจทย์เป้าหมายด้านนี้ และปัญหาการขาดทรัพยากรบุคคลซึ่งมีความรู้และเชี่ยวชาญในการพัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียน เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้พบว่าเป็นอุปสรรคโดยเฉพาะองค์กรธุรกิจขนาดกลางและเล็ก

3. มุมมองการลงทุนในเศรษฐกิจหมุนเวียน

การส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนขององค์กรจะก้าวหน้าหรือไม่ขึ้นอยู่กับมุมมองของผู้บริหาร บางองค์กรมองว่าการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียน คือ การลงทุนสำหรับความยั่งยืนขององค์กรและของโลก แต่หลายองค์กรเห็นว่าเป็นต้นทุนที่เพิ่มขึ้นขององค์กร ดังนั้น เมื่อมุมมองเห็นว่าเป็นค่าใช้จ่ายก็ไม่อยากจะจ่ายเพื่อการลงทุน เพราะสิ้นเปลือง ฝ่ายงานต่าง ๆ จึงไม่มีงบประมาณสำหรับการดำเนินงานจึงทำให้การขับเคลื่อนหยุดชะงักลง (Mura, M., et al., 2020)

4. เครือข่ายพันธมิตร

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนให้เติบโตยังขาดความร่วมมือจากเครือข่ายพันธมิตรคู่ค้าอย่างเป็นระบบ หลายองค์กรมีมุมมองต่อพันธมิตรคู่ค้าแบบเดิม คือ ผู้ขายปัจจัยการผลิตจะเป็นผู้หาปัจจัยและป้อนให้แก่องค์กร แต่ที่จริงแล้วลูกค้าของธุรกิจสามารถอยู่ในสถานะผู้ขายปัจจัยการผลิตให้แก่องค์กรได้ เช่น ธุรกิจที่ซื้อขวดน้ำดื่มพลาสติกจากองค์กร ก็อาจจะเป็นผู้ขายปัจจัยการผลิตที่มีศักยภาพในการนำขวดพลาสติกที่ใช้แล้วกลายเป็นขยะกลับมาขายให้แก่องค์กรอีกครั้ง เพื่อเกิดการหมุนเวียนการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

ปัญหาอุปสรรคภายนอกองค์กร

5. กฎหมาย กฎ ระเบียบภาครัฐ

การดำเนินตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียนให้ประสบผลสำเร็จไม่ใช่เฉพาะมีปัจจัยภายในองค์กรที่เอื้ออำนวยเท่านั้น แต่บริบทภายนอกองค์กรก็มีส่วนสำคัญ ได้แก่ กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ การสนับสนุนจากภาครัฐและหน่วยงานราชการซึ่งมีส่วนทำให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการให้ความสนใจจากประชาชนและภาคธุรกิจ ซึ่งพบว่า หลายประเทศยังขาดการสร้างแรงจูงใจจากรัฐบาลเพื่อให้ภาคธุรกิจสามารถดำเนินงานและยืนระยะได้นาน เช่น ภาษี แหล่งเงินทุน การอุดหนุนสิ่งเหล่านี้ย่อมนำไปสู่การพัฒนาสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง (Singh, M. P., et al., 2018)

6. ศักยภาพด้านการตลาดรองรับ

Liu, Y., & Bai, Y. พบว่า การตลาดเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียน การยอมรับและความนิยมจากลูกค้ามีผลทำให้ธุรกิจเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิตสินค้าและบริการไปสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนได้รวดเร็วขึ้น (Liu, Y., & Bai, Y., 2014) ปัญหา คือ องค์กรยังไม่เกิดความมั่นใจว่าสินค้าที่ผลิตมีอุปสงค์และมีความเต็มใจซื้อจากลูกค้า จึงขาดแรงจูงใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน ผลการวิจัยได้ยืนยันเช่นเดียวกันว่าการกดดันจากสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพร้อมในการดำเนินการขององค์กร (Singh, M. P., et al., 2018)

7. สังคมขาดแรงจูงใจที่จะมีส่วนร่วมสร้างระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน

การตระหนักถึงความสำคัญของระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและการดูแลสิ่งแวดล้อมได้รับความสนใจแค่เพียงบางกลุ่มหรือเฉพาะบางช่วงเวลา คนส่วนใหญ่ยังคำนึงถึง ความสะดวกสบาย ใกล้เคียง พฤติกรรมของคนในสังคมยังคงชินกับวิถีชีวิตแบบเดิม ซื้อสินค้าตามที่ตนต้องการและถูกใจซึ่งจะส่งผลต่อการผลิตสินค้าที่เกินความจำเป็นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ซื้อ อาทิ การออกแบบเสื้อผ้าแฟชั่นใหม่ทุกฤดูกาลเพื่อขายแก่ผู้ซื้อ การนำกลับมาใช้ใหม่จึงไม่จำเป็นและไม่เป็นที่ปรารถนาของผู้ซื้อ อีกทั้งอุปสรรคที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ต้นทุนการผลิต การพัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียนให้ประสบความสำเร็จต้องมีการปรับกระบวนการผลิตซึ่งธุรกิจอาจจะต้องลงทุนเพิ่ม เช่น กระบวนการนำเส้นใยผ้ากลับมาใช้ซ้ำต้องใช้เทคโนโลยีและเทคนิคใหม่ ๆ จึงทำให้ผู้ผลิตที่มีค่าใช้จ่ายเพิ่มต้องตั้งราคาสินค้าให้สูงขึ้นเพื่อคงกำไรไว้ จึงทำให้คนไม่ต้องการซื้อสินค้าที่มีราคาแพงกว่าที่เคยซื้อ สังคมโดยส่วนใหญ่จึงขาดแรงจูงใจในการสนับสนุนสินค้าซึ่งก็เป็นอุปสรรคต่อบริษัทที่ตั้งใจดำเนินงานด้วยระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Weavabel, 2022)

แนวทางการดำเนินงานเพื่อสร้างเศรษฐกิจหมุนเวียน

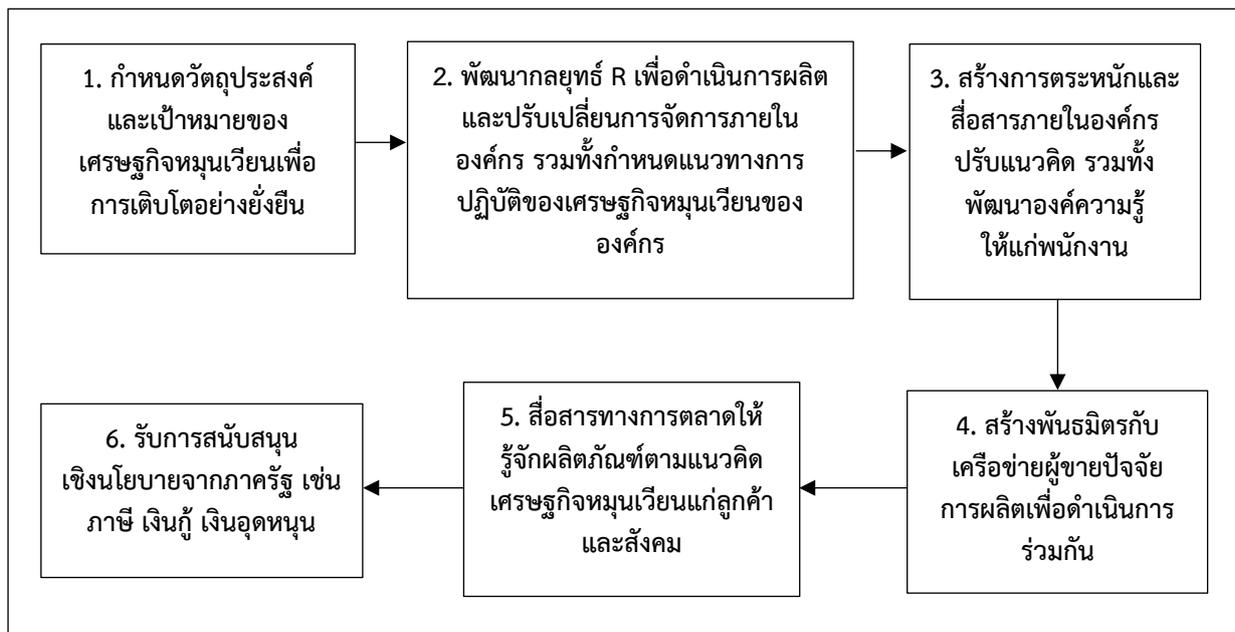
จากปัญหาและอุปสรรคจากงานวิจัย ผู้เขียนได้ทำการสังเคราะห์ให้เห็นแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียนองค์กรให้เกิดความยั่งยืนซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์

การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็น สิ่งแรกที่องค์กรและทีมบริหารต้องดำเนินการ การบริหารจัดการขององค์กรที่มีทิศทางชัดเจน พนักงานจะทราบวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการขององค์กร

2. พัฒนากลยุทธ์เศรษฐกิจหมุนเวียน

องค์กรดำเนินการเลือกและจัดทำกลยุทธ์เศรษฐกิจหมุนเวียน R ให้เหมาะสมกับธุรกิจ โดยคำนึงถึงทรัพยากรและบริบทขององค์กร ซึ่งกลยุทธ์ระดับองค์กรจะนำไปสู่การวางกลยุทธ์ระดับกลางและแผนงานของแต่ละฝ่าย อย่างไรก็ตาม การพัฒนากลยุทธ์อาจจะต้องมีการปรับเปลี่ยนระบบการจัดการ หรือการจัดวางโครงสร้างองค์กรใหม่เพื่อให้การทำงานคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ควรมีการสร้างแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับเศรษฐกิจหมุนเวียนให้สมาชิกองค์กรนำไปศึกษา และแนวทางขององค์กรยังสามารถนำไปสื่อสารให้แก่สังคมภายนอกทราบอย่างชัดเจน

ภาพที่ 1 แนวทางการดำเนินงานเศรษฐกิจหมุนเวียนขององค์กร

3. สร้างการตระหนักรู้และพัฒนาความรู้

สร้างการตระหนักรู้ให้สมาชิกขององค์กรทราบถึงความสำคัญและประโยชน์ของการดำเนินธุรกิจด้วยแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อให้ทิศทางตรงกันทั้งองค์กร ขณะเดียวกันการพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่ผู้ปฏิบัติงานเป็นสิ่งจำเป็น รวมทั้งการรับสมัครบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านนี้ก็เป็นแนวทางหนึ่งที่จะสร้างความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร

4. สร้างเครือข่ายพันธมิตร

สร้างพันธมิตรเครือข่ายและคัดเลือกผู้ขายปัจจัยการผลิตให้ตอบโจทย์วัตถุประสงค์ของการปรับสู่ธุรกิจในรูปแบบเศรษฐกิจหมุนเวียน ปรับแนวความคิดหาผู้ขายปัจจัยการผลิตที่อาจจะเป็นลูกค้าขององค์กรซึ่งจะทำให้สร้างการหมุนเวียนโดยการจัดซื้อสินค้าที่ใช้แล้วของลูกค้าป้อนเข้าสู่กระบวนการผลิตขององค์กร

5. สื่อสารการตลาดแก่ลูกค้าและสังคม

สร้างการสื่อสารทางการตลาดให้แก่ผลิตภัณฑ์ตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน และสื่อสารองค์กรเกี่ยวกับความยั่งยืนแก่ลูกค้าเพื่อช่วยสร้างการยอมรับทางการตลาดร่วมกัน

6. รับการสนับสนุนจากภาครัฐ

แสวงหาโอกาสจากการสนับสนุนของภาครัฐและร่วมดำเนินงานตามกฎหมาย กติกา มาตรการเพื่อดูแลสิ่งแวดล้อมและสร้างความยั่งยืน เช่น การเข้าร่วมมาตรการสร้างแรงจูงใจด้านภาษีแก่ธุรกิจ การแสวงหาแหล่งเงินทุนเพื่อการลงทุนเทคโนโลยีสำหรับการผลิต เข้าร่วมมาตรการอุดหนุนนวัตกรรมตามแนวทางเพื่อความยั่งยืน มาตรการที่เกี่ยวกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การเก็บภาษีเกี่ยวกับการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาครัฐ เป็นต้น

สรุป

การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นสิ่งที่จำเป็นเร่งด่วนของโลกและสังคม สืบเนื่องมาจากปัญหาและภาวะวิกฤติที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกมิติทั้งคน สังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมซึ่งไม่อาจปฏิเสธได้ว่าส่วนหนึ่งเป็นผลพวงมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจที่มุ่งแสวงหาผลประโยชน์สูงสุดจากการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยมานานนับปี เศรษฐกิจหมุนเวียนจึงเป็นแนวทางที่จะช่วยพลิกฟื้นให้เกิดความยั่งยืน โดยมีแนวคิดหลักในการบริหารจัดการที่เลือกและลดการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม ไม่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น นำสิ่งที่เหลือใช้หมุนเวียนกลับเข้าสู่กระบวนการผลิตใหม่ องค์กรสามารถเลือกใช้กลยุทธ์ R หมุนเวียนซึ่งมีหลายกลยุทธ์ ให้นำไปดำเนินงาน อย่างไรก็ตาม การสร้างเศรษฐกิจหมุนเวียนให้สำเร็จร่วมกัน จำเป็นต้องเร่งแก้ไขปัญหาอุปสรรคซึ่งพบว่าเป็นปัญหาจากภายในองค์กร อาทิ การตระหนักถึงความสำคัญของเศรษฐกิจหมุนเวียน โครงสร้างและการบริหารองค์กร มุมมองของการลงทุนเศรษฐกิจหมุนเวียน เครือข่ายพันธมิตรคู่ค้า และปัญหาอุปสรรคภายนอกองค์กร ได้แก่ กฎ กติกา ระเบียบภาครัฐ ศักยภาพด้านการตลาดและการมีส่วนร่วมของสังคม โดยแนวทางการสร้างเศรษฐกิจหมุนเวียนที่องค์กรต่าง ๆ สามารถนำไปดำเนินงานประกอบด้วยขั้นตอน ได้แก่ กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของเศรษฐกิจหมุนเวียนขององค์กรให้ชัดเจน พัฒนากลยุทธ์เศรษฐกิจหมุนเวียน สร้างการตระหนักและพัฒนาความรู้แก่สมาชิกองค์กร สร้างเครือข่ายพันธมิตรกับคู่ค้า สื่อสารการตลาดแก่ลูกค้าและสังคม และแสวงหาการสนับสนุนจากภาครัฐ

เอกสารอ้างอิง

- ไทยพับลิก้า. (2561). Circular Economy: The Future We Create (3) แนวทางการจัดการขยะเชื่อมโยง Circular Waste Value Chain. เรียกใช้เมื่อ 8 สิงหาคม 2566 จาก <https://thaipublica.org/2018/07/scg-circular-economy-the-future-we-create4/>
- CGRi. (2023). The Circularity Gap Reporting Initiative: a global score for circularity. Retrieved July 20, 2023, from <https://www.circularity-gap.world/?fbclid=IwAR1RiDYaJEcbS4iXvQEmbFS9ykNTEQHP5EjAWc7B-YUMhP1KtEx6KtQ4bdk>
- Forbes. (2021). The construction industry is getting greener: Why, How, And Wha's changing? Retrieved July 10, 2023, from <https://www.forbes.com/sites/sap/2021/08/25/the-construction-industry-is-getting-greener-why-how-and-whats-changing/?sh=7837affc52bc>

- Kirchherr, J., et al. (2017). Conceptualizing the circular economy: An analysis of 114 definitions. *Resources, conservation and recycling*, 127, 221-232. <https://doi.org/10.1016/j.resconrec.2017.09.005> .
- Kong, A. (2023). Another year for the record books: a recap of the main extreme weather events in summer 2023. Retrieved November 1, 2023, from <https://earth.org/another-year-for-the-record-books-a-recap-of-the-main-extreme-weather-events-in-summer-2023/>
- Liu, Y., & Bai, Y. (2014). An exploration of firms' awareness and behavior of developing circular economy: an empirical research in China. *Conservation and Recycling*, 87, 145- 152. <https://doi.org/10.1016/j.resconrec.2014.04.002>.
- Mura, M., et al. (2020). Circular economy in Italian SMEs: A multi-method study. *Journal of Cleaner Production*, 245, 118821. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.118821>.
- ProSPER. (2023). Circular economy integration for sustainable built environment education. Retrieved July 12, 2023, from <https://prospernet.ias.unu.edu/projects/current-projects/circular-economy-integration-for-sustainable-built-environment-education/>
- Singh, M. P., et al. (2018). Developing an extended theory of planned behavior model to explore circular economy readiness in manufacturing MSMEs, India. *Resources, Conservation and Recycling*, 135, 313-322. <https://doi.org/10.1016/j.resconrec.2017.07.015>.
- Thaipublica. (2561). Circular Economy: the Future We Create (3) เรียนรู้ประสบการณ์ระดับโลก-ถอดโมเดลองค์กรธุรกิจชั้นนำ. Retrieved สิงหาคม 8 , 2566, from <https://thaipublica.org/2018/07/scg-circular-economy-the-future-we-create/>
- UCLA100. (2023). Climate burgers: breaking down the science of plant-based meat. Retrieved July 11, 2023, from <https://100.ucla.edu/impact/breaking-down-the-science-of-plant-based-meat>
- UNDP. (2023). What are the sustainable development goals? Retrieved July 9 , 2023, from <https://www.undp.org/sustainable-development-goals>
- United Nations. (2023). Sustainable Development Goals. Retrieved July 14, 2023, from <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>
- Weavabel. (2022). What are the drivers and barriers to a circular economy? Retrieved November 1, 2023, from <https://www.weavabel.com/blog/what-are-the-drivers-and-barriers-to-a-circular-economy>